

Basiscursus Biologisch Tuinieren in de moestuin deel 1#4

met Herman De Waele

Wat?

Groenten/fruit natuurlijk
geteeld

Geen chemische bestrijdingsmiddelen
Geen insecticiden, acariciden...
Geen herbiciden
Geen chemische meststoffen
Wel bestrijdingsmiddelen die in de natuur
voorkomen
Wel technische onkruidbestrijding
Wel organische/minerale meststoffen

Ecologisch tuinieren gaat iets verder:

Rekening houdend met het milieu
Vb: geen tomaten kweken in de winter
Rekening houden met alle levensvormen

Waarom bio-tuinieren?

Ons tuintje vrijhouden van giftige stoffen
Gezonde groenten en fruit oogsten
Natuurlijke bodemvruchtbaarheid opdrijven
Al ons organisch afval recycleren
Meer natuur in onze tuin aantrekken
Hogere biodiversiteit, dierenwelzijn,

Hoe beginnen we er aan?

Begin klein vb. 50 m²
Voorzie uitbreidingsmogelijkheden :
Kleinvee, grootfruit, siertuin, kleinfruit

Hoe overschakelen?

Compost maken en gebruiken
Mengcultuur
Vruchtafwisseling toepassen
De zuurtegraad in orde brengen
Oligo-elementen toedienen
Bemest organisch
Bodembewerking
Bodembedekking (mulchen)

Combinatieteelt

Wat?
Hoe werkt het?
Uit de natuur gegrepen
Vorm en groeiwijze (uit de wind zetten)

Geurstoffen misleiden insecten
Wortelgestel diep met ondiep combineren
Wortels scheiden stoffen af

Voordelen

Licht en voeding worden beter benut
Insecten worden misleid met geur en
silhouet

Nadelen

Veeleisend tegen niet veeleisend
Knolvoetgevaar
Minder overzichtelijk en ingewikkelder
Nog weinig wetenschappelijk
onderzocht

Voorbeelden:

Slasoorten-prei
Aardbei-sla
(knol)selder-prei
Komkommerfamilie-maïs
Wortelen-ajuin
Ajuin-rode biet
Knoflook-wortel

Vruchtafwisseling

Wat? Teeltafwisseling in functie van de tijd
Waarom?

Tegen aaltjes en bodemmoeheid
(aardappelcystenaaltje)
Tegen bodemschimmels (knolvoet,
sclerotinarot)
Optimale benutting van de bemesting
Voorkomt veel miserie

Hoofdgroepen

Blad-vruchtgewassen

Wortel-bol-knolgewassen
 Vlinderbloemigen
 Aardappelen (facultatief)

Bodembewerking

Gelaagdheid van de bodem respecteren
 Bovenlaag met aërobe bacteriën
 Onderlaag met anaërobe bacteriën
 Ploegen, spitten om onkruid onder te werken maar niet te diep (tot 30 cm)
 Verluchten met woelvork of spitvork

Bodembewerking

Niet te diep (tot 30 cm)
 Niet te nat, niet te koud (ijs)
 Winterbedden is goed
 Spitten, frezen

Zuurtegraad

Maak zuurheidsgraad OK

Zuurtegraad of pH

Zuur-Neutraal-Basisch (water is neutraal)
 Ph van grond wordt uitgedrukt in Ph-water
 Of Ph- KCl

pH-water = 7 is neutraal

pH-water kleiner dan 7 is zuur

pH-water groter dan 7 is basisch

Maak de zuurtegraad ok!

Zandgrond $pH_{water} = 6 \text{ à } 6,5$

Zandleemgrond $pH_{water} = 6,5 \text{ à } 7$

Leemgrond $pH_{water} = 7$

Omzetten pH-water naar pH-KCl voor een lichte bodem

Ph-KC	Verschil	Ph-water
7,7	0,3	8
6,5	0,5	7
5,2	0,8	6
3,9	1,1	5

Onze bodem verzuurt door:

Uitspoeling van basen
 Zure regen
 Afscheiding van koolzuurgas door de bodemorganismen
 Gebruik van scheikundige meststoffen
 De pH daalt

Bepalen van de pH

Grondontleding
 Bodemtesters
 Schurftgevoelig aardappelras
 Desiré, Agria

pH-bepaling met salicylzure natrium:

Koop 5% oplossing van Natrium salicylas bij de apotheker (kleurindicator)
 Laat een grondstaal drogen
 Doe +/-3 gram in een reageerbuisje (3 cm)
 Giet de kleurindicator dubbel zo hoog als de grond
 Goed schudden en 2 uur laten staan
 Interpretatie van de kleur

- Donker rood tot rood pH tussen 3,5 en 5,5
- Rood tot licht rood pH tussen 4,8 à 5,5
- Licht rood tot oranje pH tussen 5,5 à 6,8
- Kleurloos pH = 7
- Licht geel tot donker geel pH tussen 7,2 à 8,5

Verbeteren van de pH

Door toedienen van een kalkmeststof

Kalkmergel

Landbouwkalk

Dolomietkalk = de beste!

Zeewierkalk

Toepassing:

Niet meer dan 15 kg/are/jaar

Niet tezamen met stikstofbron

Vroeg in de lente (niet voor de winter)

Kalkmeststoffen	ZBW	MgO %	K %	P %
Dolomietkalk	58	19		
Zeewierkalk	50	5		
Krijtkalk	45	5		
Houtasse	40		10	
Natuurfosfaat	27			29

Oligo-elementen

Gesteentemeel voor sporenelementen

Basaltmeel

Gemalen basaltrotsen
 Hard, vulkanisch
 Calcium, magnesium sporenelementen
 Hoog siliciumgehalte
 Eigenschappen en gebruik
 Plantenversterkend

Ziektewerend
 Stuiven op de planten
 15 kg/are bij overschakeling

Lavameel

Gemalen vulkanisch gesteente, zacht
 Kalium, magnesium
 sporenelementen
 Hoog siliciumgehalte
 Bodemverbeteraar
 Bindt geurtjes

Eigenschappen en gebruik

Plantenversterkend
 Ziektewerend
 Stuiven op de planten
 15 kg/are bij overschakeling

Pholin (DCM) Bestaat uit:

Basaltmeel
 Lavameel
 Gebrande magnesiet (90% MgCO₃)

Bentoniet = kleimineraal

Minstens 50 % Montmorilloniet

Kaoliniet en illiet

Is geen plantenvoeding maar houdt water
 en voedingsstoffen vast

(te) duur max. 3 kg/are op zandgrond

Bodembemesting

Biologische bemesting

Ecologische (of biologische) bemesting	Gangbare (of klassieke) bemesting
Vooral organisch Veel compost Veel groenbemesters Humus belangrijk Via bodemleven Traag opneembaar	Vooral mineraal Geen compost Geen groenbemesters Humus verwaarloosd Rechtstreeks aan plant Snel opneembaar

MINERALE MESTSTOFFEN	
Bodem-verbeterend	bentoniet basaltmeel lavameel kalkmeststoffen - kalkmergel - landbouwkalk - dolomiet - zeewierkalk - schuimaarde
Planten-voedend	N : - P : natuurfosfaat thomasslakkenmeel K : houtas vinasse-extract (patentkali) Mg : kalkmeststoffen gesteentemeel (kieseriet) Ca : kalkmeststoffen
( ) = beperkt gebruik	

Belangrijke voedingselementen

NPkMg

Magnesiummeststoffen	Kalium % (potas)	MgO % (Magnesium)
Patentkali (snelw)	30	10
Magnesiumkainiet	11	5 + 27 % NaCl
Kieseriet (snelw)		27

Magnesiumkainiet = te veel zout. Acut magnesiumgebrek heffen wij op met 2 bespuitingen in 3 dagen met Bitterzout (Magnesii sulfas) à 100g/liter Bitterzout te bekomen bij de apotheker.

Composteren

Pedologie

Wij streven naar kruimelstructuur wat gemakkelijk bekomen wordt met compost.

Composteren

Wat is compost?

- Composteren in hopen
- Composteren in vaten
- Composteren in bakken
- Houthakseling
- Vlakke compostering

Composteren in hopen

- Op holle onderlaag
- Mengeling van bruin en groen (C/N=25)
- Verkleinen (10cm x 1cm)
- Zo vochtig als een uitgeknepen spons
- Laagsgewijs stapelen
- Luchtig stapelen
- Mag niet uitdrogen
- Niet teveel gras noch hooi
- Veel houthakseling apart composteren

Pathogene kiemen gaan dood door hoge temperatuur (60°C) of door enzymen (lang

genoeg laten liggen, mijn scharniermaand = september)

Composteren in vaten

Voor een kleine tuin (200 à 400 m²) kan een compostvat
Contact met de grond
Plaats het vat op 5 stenen + grond
Een paar uur per dag zon!
Genoeg plaats rond het vat
Onderaan stokkerig materiaal (5 à 10 cm)
Hou bruin materiaal bij de hand (structuur)
De beluchtingstok is geen roerstok
2 maal per week beluchten

Het vat is voll!

Schud even aan de romp van het vat
Trek de conische romp naar omhoog
Observeer de verschillende lagen!
Oogst de rijpe compost
Maak gaatjes in bodemplaat vrij
Herbegin opbouw:
10 cm grof structuurmateriaal
Meng vers en half verteerd materiaal
Bevochtig indien nodig!

Composteren in bakken

Voor grotere tuinen voldoen compostbakken
Constructie
Zijwanden met ventilatiegleuven
2, liefst 3 compartimenten
Wegneembare voorkant
Een paar uur per dag zon!
Genoeg plaats aan de voorzijde
Opbouwen zoals een hoop
Onderaan stokkerig materiaal (10 à 20 cm)
Hou bruin materiaal bij de hand (structuur)
Als 1ste bak vol is, overscheppen naar 2^{de}
Compost gebruiken naar believen

Liever niet op de composthoop

Kookafval, brood, vlees, kaas, mosselschelpen, takken

Wel op de composthoop

Koffieproes, theezakjes, eierscholpen (niet teveel) keukenafval (niet gekookt) alle tuinafval

Mulching of vlakke compostering

Wat?

Open spreiden van verkleind organisch materiaal op naakte bodem

Waar?

Tussen de kweekrijen na opwarming

v/d bodem

In de herfst op lege percelen

Welk materiaal?

Gazonmaaisel, hooi (Ruth Stout)
Alle organisch materiaal maar geen hout(snippers) in de moestuin
Houtsnippers zijn ideaal voor de siertuin en fruittuin

Voordelen

Houdt de bodem vochtig
Geen 'betonvorming' bij hevige zon
Geen structuurbederf bij regen
Het bodemleven breekt de bedekking af tot plantenvoeding
Onkruidwerend
Ideaal voor gazonmaaisel

Pas op!

Alleen toepassen bij opgewarmde bodem
Niet dikker dan 5 cm toepassen

Houthakseling

Beter dan verbranden
Composteren duurt lang
Ideaal als 'bruin materiaal'
Ideaal als bodembedekking
In de siertuin
In de fruittuin
Nooit in de groentetuin!

Nota's